

TENTO FUXŮV ZÁPISNÍK NAŠTĚSTÍ NESTAČIL ZMIZET

**Nezamýšlená rešerše
aneb**

JAK VZNIKÁ – popřípadě NEVZNIKÁ SPISOVATEL

Díky představení pánů Lasici a Satinského jsme měli za onoho času možnost dozvědět se, ako vzniká sliepka. Ovšem mám dojem, že jsme se od té doby o moc dále nedostali – a odtud moje (zajisté neúměrně neskromná) domácí úloha, kterou mi ještě ke všemu nikdo nezadal. Potěšilo mě to, mám rád kolem sebe lidi soudné a střízlivě uvažující: uvolňuje mě to jakožto kýžená protiváha, takže jsem mohl bez obav přikročiti...

Má vzpomínka se týká Valašska, jehož dialekt se v předškolním věku stal mojí milovanou mateřštinou – tolik jsem tam měl strýců a tet, ze kterých řada vůbec nebyla z rodiny, ale nebylo důvodu to nějak rozeznávat, tím méně je nějak rozřazovat či odlišovat. Právě ony (oni) mi daly (-i) bohatý mluvní základ, protože mlčely prý jenom ve spaní (zasvěcenci říkali, že ani tehdy ne, ale to jsem já, čertví proč, neměl slyšet, tak jsem to neslyšel, a tečka).

Bylo pod večerem a ozvala se teta Anežka: „Podajte ně negdo tých mojich papučí, já ich nevidím.“ Povstala další z tet, která na nich seděla, a neodpustila si rýpnutí: „Počůvaj, Anešo, dycky pravíváš *papučů* a že sú to jediná mužského rodu, co s tebu možú do pokojíka. A naráz je to ináč?“ – „Nic není ináč a že si taká trúba, to sem do včílšky nevěděla!“ – „Nechte toho, šak sú aji papuče rodu ženského – TÁ papuča – to je chlap, kerý nestóji za nic,“ neodpustil si narážku kterýsi ze strýců, a asi to neměl dělat: vzduchem se mihly hned dva papuče a vypukla papučová bitva. Výsledku jsem moudře nevyčkal a ani možný jazykovědný základ vzniklé pře si nakonec zřejmě nepřišel na své.

Ani dnes, po tolika letech, nemám pocit, že by šlo o něco významnějšího, ba dodnes je mi v podstatě jedno, má-li být uznán za správný TEN PAPUČ, nebo TA PAPUČE, neboť je mi jedno, jestli byl někdo trefen TÍM PAPUČEM, anebo TOU PAPUČÍ, pro mě a za mě třeba vyšívanou harasem. Spíše mě zaujala etymologická zmínka, že papuč k nám přišel z jazyka maďarského, kam se dostal z turečtiny, ale ani ta to neměla jen tak ze vzduchu, leč ze staré perštiny, kde spojení *pā-pūš* údajně znamenalo „obal na nohy“. (Hle, jak málo se v reálu od oněch staroperských časů změnil mrav: dětičky se dnes běžně zdraví „pá“, což by staroperské omladině znělo jako „tě noha“, druhy oblíbené mezi mládeží v časech mého dětství...)

Nové poznatky jsem si zapsal do notesu, tehdy už formátem i výbavou k tomu určenému, včetně pověřovacího příkazu, že se nesmí ztratit, i kdybych ho někde zapomněl. Nejdřív jsem si schovával celé noviny, kde byly „hříchy“ jenom podtrženy – to nestačilo, protože kam s prohřešky z rádia a z televize? A tak vznikl *Hříchovník*. Spousta věcí tam není, ale počkejte, až jednou najdu všechny ty tiskoviny... Nejvíce se jich sešlo v čase po listopadovém převratu, což bylo zákonité: až příliš mnoho jedinců se odvážilo poprvé (anebo zase) veřejně projevit. A tiskoviny jsme tehdy měli mnohem víc, aspoň podle počtu titulů – jenom v Brně to odhaduji (bez listů pražských či okolních) na patery deníky a jeden poledník (byť i krátkodobě).

Avšak přistupme blíže ke hříchům samotným. Nejraději jsem měl – a vlastně pořád mám – prohřešky věčné, zejména ty, na kterých je patrné, že pišícího, ba ani redaktora, nenapadlo blíže se informovat, o čem to vlastně pojednávají. Tyto výrobky bývají pro čtoucího často velmi přínosné a osvěžující, takže vynívá někdy až jako nevědek jejich zařazení mezi hříchy. A hned na druhém místě jsou hříchy proti češtině. Ne že by mě jejich zachycování nějak plnilo kladnými emocemi či snad bavilo – naopak: kdybych měl více zubů, nežli ten jeden (vzorkový a nezkažený!), asi bych si je zničil nad některými obzvláště vypečenými hrůzami, které nám současná macešština obětavě přináší. Mimoto, jsa zatížen zájmem o řadu jazyků cizích – i když třeba příbuzných nebo známých ze školy – trpím i jejich ničením, někdy připomínajícím plošné čištění pozemků od plevele a hmyziva. (Oproti češtině jsou na tom ale procentuálně přece jenom líp.) Co jsem nekontroloval nikdy, jsou jakékoli výpočty: jednak jsem na to líný, jednak jsem si jistý, že si to autoři určitě hlídají sami – jde přece o meritum jejich práce. A konečně – je pouze málo matematických operací, nad kterými by se čtenář upřímně zasmál (pokud zrovna nejde o číselná vyjádření, kolik pan Kalousek přidal penzistům).

A samozřejmě, zápisník, jako vždy, brzy obsahoval i dodnes nedešifrovatelné údaje, mnohdy obsahově důležité, ale příliš dobře chráněné proti přečtení neoprávněnou osobou, počítaje v to ukládajícího majitele *Hříchovníku*. K mé cti budiž přiznáno, že jsem se o přečtení nesnažil nikdy víckrát nežli jednou, přesvědčen o vysoké kvalitě své práce jakožto šifranta. O co všechno jsem v té souvislosti přišel, zůstává výrobním tajemstvím, takže to přispívá nejen k mému osobnímu klidu, ale i k vyvážené atmosféře v celé Evropské unii.

Jenže si časem mého zápisníku povšiml přítel doc. PhDr. Jiří Skalička, olo-moucký bohemista – a po dotazu „mám-li toho víc“ mě pochválil, že tak se má při sběru a řazení materiálu na knížku správně postupovat. „Já vím, tys to dával porůznu do novin a časopisů jako jednotlivosti, ale stojí to za knížku, to si přiznejme.“ To jsem si mlčky přiznal, ale když jsme poté mluvili o něčem jiném, značně se mi ulevilo. Na téma „knížka“ jsem brzy šťastně zapomněl; ovšem ne tak Jiří, který se mě za nějaký čásek zeptal, jak jsem daleko. S odpovědí, že „velmi blízko“ se nespokojil – řekl, že sice mým pocitům plně rozumí, ale má

za to, že když mám o čem a navíc vím jak, zbývá jediné východisko, totiž samotná práce, při které teprve vyjde něco najevo. Nezbyvalo, nežli se přesvědčit osobně.

Nemaje žádoucí styky z Múzami ani pomocnými silami jim na roveň postavenými, vzal jsem to „po našem“: z mosta do prosta. Samozřejmě jsem začátek dvakrát dodával dodatečně, bez nutnosti cokoliv přitom zahodit. Nejspíš jsem si chtěl ověřit, je-li opravdu každý začátek těžký – a podle mé zkušenosti tomu tak není. Proto jsem jej vyráběl třikrát, než se mi zezdalo, že „to už smím nechat“. Tím ovšem narostl rozměr už zhotoveného textu tak, že potom to jaksi člověku nedá, aby se to celé zahodilo (to byl zřejmě ten Skaličkův chyták: dohnat mě až do tohoto bodu, kdy nechat načaté práce už cítí člověk jako defétismus, ba zbabělost vyššího - tedy nápadného – stupně). Velmi pěkný úvod napsal na moji prosbu dr. Dušan Šlosar, který mi byl nápomocen i při korekci chyb v textu a pomohl knížce docela určitě na cestě mezi lidmi.

O peripetiích s vydáním psát nebudu – asi by to nepůsobilo příliš povzbudivě dalším autorům. Podotknu jenom, že byla vydána sice v edici nakladatelství Petrov, ale zaplacení se ujala Strécovská univerzita a sám tiskař, žel už zesnulý Bedřich Kramář.

Motorem spisovatele je pocit, že má co říct ostatním a že to musí udělat, neboť je tím povinen.

Proto jsem se spisovatelem nestal – místo onoho pocitu povinnosti jsem měl co živý motor Jiřího Skaličku – bez něho by ta knížka nebyla. Věčná škoda, že už nežije.

– × –

